

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Валентина АРАНЧІЙ

«18» жовтня 2021 р.

ПРОГРАМА
іспиту з української мови як іноземної

ПОЛТАВА 2021

Програму підготувала голова предметної екзаменаційної комісії, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін О. Мокляк.

1. Програма іспиту

Програма іспиту визначає необхідний рівень володіння українською мовою як іноземною, досягнення якого є обов'язковим для всіх іноземних громадян та осіб без громадянства, щоб розпочати навчальну та освітню діяльність на території України.

Засобом визначення рівня володіння українською мовою є іспит, який передбачає виконання двох видів завдань:

- 1) побудувати монологічне висловлювання на обрану тему;
- 2) виконати тестові завдання.

Виконання *першого завдання* передбачає перевірку рівня володіння навичками усного монологічного мовлення (коротка розповідь) на одну із запропонованих тем:

1. Розповідь про себе за таким сценарієм:

- а) ім'я і прізвище, вік, дата і місце народження;
- б) національність, країна і рідна мова;
- в) сім'я і члени сім'ї;
- г) контакти з іншими людьми (зустрічі, листування).

2. Розповідь про свої зацікавлення за таким сценарієм:

- а) ім'я і прізвище, вік, країна, місто/село;
- б) способи проведення вільного часу у місті/селі;
- в) розпорядок дня;
- г) хобі і зацікавлення.

3. Розповідь про свій дім за таким сценарієм:

- а) країна, місто, тип житла (квартира, приватний будинок);
- б) кількість кімнат, їхнє розташування;
- в) члени сім'ї;
- г) опис однієї з кімнат (предмети, ознаки, дії).

4. Розповідь про своє місто/село за таким сценарієм:

- а) країна, місто/село;
- б) громадський транспорт;
- б) способи й місце проведення дозвілля;
- в) цікаві місця й культурні пам'ятки; радіо, телебачення, Інтернет.

5. Розповідь про рідну країну за таким сценарієм:

- а) країна, географічне розташування;
- б) столиця країни;
- б) цікаві місця й культурні пам'ятки;
- в) галузі економіки, які є найбільш розвиненими (нафтова, газова, будівельна, легка промисловості, сільське господарство тощо).

Виконання *другого завдання* спрямоване на перевірку рівня знань структури української мови, розуміння системних зв'язків між одиницями одного або різних мовних рівнів (**граматика**).

Учасник іспиту повинен володіти такими знаннями із граматики:

1. Фонетика. Графіка

Алфавіт. Співвідношення звуків і літер. Голосні і приголосні звуки. Тверді і м'які, дзвінки і глухі приголосні. Буквсполучення. Склад і слово. Наголос, ритміка. Правила вимови. Інтонація (розповідна, питальна, оклична). Графічна система української мови.

2. Словотвір і морфологія

2.1. БУДОВА СЛОВА

Поняття про основу слова: основа слова і закінчення, корінь слова, суфікс (*книга – книгарня, місто – міський, школяр – школярка*), префікс (*читати – прочитати*). Словотвірні характеристики: *іноземець – іноземка, Київ – кийвський, писати – написати, учень – учениця*.

Основні чергування звуків у корені дієслів I та II дієвідмін (у мінімальному наборі дієслів): *писати – пишу, пишеш ... , бігти – біжу, біжши...*

2.2. ІМЕННИК

Істоти і неістоти. Власні і загальні назви. Рід, число іменника. Відмінкова система іменників. Формотворення; значення і вживання відмінків.

Значення і функції відмінків:

1. Називний відмінок

- суб'єкт (*Марія читає книгу.*);
- граматичний суб'єкт (*У брата є телефон.*);
- предикат (*Мама – економіст. Ми – студенти.*);
- назва особи (предмета) (*Це Роман. Ось зошит.*);
- факти, події (*Завтра – заняття.*);
- наявність предмета (*В університеті є клуб.*);
- ідентифікація особи (*Мене звати Оксана.*);
- кількість (після числівників *один, два (дві), три, чотири*) (*Чоловік купив один журнал. Я купив два словники. Я маю дві ручки.*).

2. Родовий відмінок

а) без прийменника:

- ознака предмета (особи) (*Це столиця України. Ось книга сестри.*);
- заперечення (відсутність) предмета або особи (*Я не маю брата. У місті немає фабрики.*);
- позначення кількості у сполученні з числівниками (5–10) (*Тут п'ять студентів.*);
- позначення тривалості дії (*Я живу тут шість місяців.*);

- назва місяця в даті (запитання *Яке сьогодні число?*) (*Восьме березня.*);
б) із прийменником:
- з, із – початковий пункт руху (*Звідки?*) (*Студент приїхав із Кореї. Я прийшла з університету.*);
- у – належність особі (*У Сергія є автомобіль.*);
- після, до – час (*Зайдіть після лекції.*);
- біля, навпроти, серед, коло (навколо), ліворуч від, праворуч від, недалеко від – місце (*Я чекатиму тебе біля входу. Зупинка розташована недалеко від магазину.*);
- до – особа як мета руху (*Андрій іде до викладача.*).

3. Давальний відмінок

- адресат дії (*Увечері я телефоную друзів.*);
- особа (предмет), про вік якої йдеться (*Це моя сестра. Їй вісімнадцять років.*);
- логічний суб'єкт у безособових реченнях зі словами *потрібно, треба, повинен (повинна)* (*Мені треба піти у магазин.*);
- логічний суб'єкт у реченнях зі словами *подобатися – сподобатися* (*Йому подобається кава. Йому подобається ходити пішки.*).

4. Знахідний відмінок

а) без прийменника:

- особа або предмет як об'єкт дії (*Дайте, будь ласка, словник. Я вивчаю літературу.*);
- логічний суб'єкт при дієслові звати (*Мене звати Марина.*);
- час, тривалість дії (*Я навчаюся в університеті місяць.*);
- б) із прийменником:
- в (у), на – напрям руху (*Ми йдемо на балет.*);
- у – час (день тижня) (*У вівторок у нас іспит.*);
- за – час (*Тато приїде за тиждень.*);
- про – об'єкт розмови, думки (*Брат розповів мені про Київ.*).

5. Орудний відмінок

а) без прийменника:

- з дієсловами *цікавитися, захоплюватися* (*Брат захоплюється спортом.*);
- професія особи (із дієсловами *бути, стати*) (*Андрій мріяв бути лікарем, а став юристом.*);
- знаряддя дії (*Я пишу ручкою.*);
- засіб пересування (з дієсловами руху) (*Назад я полечу літаком.*);
- місце руху (*Ми гуляємо містом.*);
- б) із прийменником:
- з (із) – спільна дія (*Ми живемо разом із батьками.*);
- з (із) – ознака (*Я люблю чай із цукром.*).

6. Місцевий відмінок

- в (у), на – місце (*Він живе в селі. Зошит лежить на столі.*);
- у – час (*Він приїхав у вересні.*).

7. Кличний відмінок

- звертання (*Привіт, друже! До побачення, Петре!*).

2.3. ЗАЙМЕННИК

- Значення, відмінкові форми і вживання особових займенників (*я, ти, він, вона, воно, ми, ви, вони*).
- Питальні (*хто? що? який? чий? де? куди? звідки? коли? як? скільки? котрий? чому?*), присвійні (*мій, твій, наш, ваш, його, її, їхні*), вказівні (*цей*), означальні (*кожен, сам, весь*) і заперечні (*ніхто, ніщо*) займенники. Відмінювання присвійних займенників.

2.4. ПРИКМЕТНИК

- Прикметники (*гарний, синій, безкрайї, український*).
- Узгодження прикметників з іменниками в роді й числі в називному відмінку.
- Відмінкова система прикметників.

2.5. ЧИСЛІВНИК

- Кількісні числівники (*один, два, три ...*).
- Уживання кількісних числівників у сполученні з іменниками (*один зошит, два дні*).
- Порядкові числівники (*перший, другий, третій ...*) у формі називного відмінка.

2.6. ДІЄСЛОВО

- Інфінітив (*читати, могли, йти, дивитися*).
- Доконаний та недоконаний вид дієслова (*робити – зробити, писати – написати, говорити – сказати*).
- Теперішній, минулий, майбутній часи дієслова (*читати, читав, буду читати, читатиму, прочитаю, прочитав*).
- I і II дієвідміна дієслова (*знати, говорити, вчитися*).
- Наказовий спосіб відомих дієслів (*читай, читайте; пиши, пишіть*).
- Дієслівне керування (*дивитися телевизор; познайомитися з викладачем*).
- Перехідні і неперехідні дієслова (*зустріти студента; захоплюватися спортом*).
- Дієслова руху без префіксів і з префіксами *по-, при-*: *ходити, йти, їздити, їхати, прийти, поїхати, приїхати*.

2.7. ПРИСЛІВНИК

- Розряди прислівників за значенням: місця (*далеко, близько*), часу (*вранці, влітку*), способу дії (*добре, погано*), міри і ступеня (*повільно, швидко*).

- Предикативні прислівники (*можна, треба, потрібно, важливо*), питальні прислівники (*як, коли, де, куди, звідки*).

2.8. СЛУЖБОВІ ЧАСТИНИ МОВИ

- Прийменники (*в (у), на, з, до, про* та ін.).
- Сполучники і сполучні слова (*і, або, а, але, не тільки ..., але й ..., коли, тому що, тому, що, де, куди, який, котрий, чи, як, щоб* та ін.).
- Частки (*ні, не, навіть*).

3. Синтаксис

3.1. ПРОСТЕ РЕЧЕННЯ

Типи речень за метою висловлювання:

- розповідні (*Учора приїхав мій батько.*);
- питальні (*Що ви зараз робите?*);
- спонукальні (*Ходімо до аудиторії.*).

Типи речень за емоційним забарвленням:

- окличні (*Яка чудова погода!*);
- неокличні (*Сьогодні дуже гарний день.*);
- стверджувальні речення (*Сьогодні холодно. Максим читає книгу.*);
- заперечні речення (*Друзі не прийшли.*).

Двоскладні речення (*Студент читає. Тато – інженер. Подруга вдома. У неділю буде вечірка. У мене є словник. У місті є театр.*).

Односкладні речення без дієвідмінюваної форми дієслова (*Спекотно. Читайте!*).

3.2. СУБ'ЄКТ І ПРЕДИКАТ У РЕЧЕННІ

Способи вираження граматичного суб'єкта:

- іменник або займенник у формі називного відмінка (*Олесь (він) відпочиває.*);
- сполучення числівника й іменника у формі називного (*два, три, чотири*) або родового відмінка (*п'яти, шести...*) відмінка (*Два брати разом приїхали до України.*).

Способи вираження логічного суб'єкта:

- іменник або займенник у формі знахідного відмінка (*Мене звали Петро.*);
- іменник або займенник у формі родового відмінка (*У нього є автомобіль.*);
- іменник або займенник у формі давального відмінка (*Їй двадцять років.*).

Способи вираження предиката:

- дієслово дійсного, наказового способу (*Студент читає. Читайте!*);
- сполучення особової форми дієслова з інфінітивом (*Я люблю співати.*);
- сполучення особової форми дієслова з іменником (*Олег буде лікарем.*);

- іменник або займенник у формі називного відмінка (*Київ – це велике місто.*);
- прикметник або займенник у формі називного відмінка (*Ця книга – моя. Олена дуже красива.*).

3.3. СПОСОБИ ВИРАЖЕННЯ ЛОГІКО-СМИСЛОВИХ ВІДНОШЕНЬ У РЕЧЕННІ

- об'єктні відношення (відмінкові і прийменниково-відмінкові конструкції іменників: *Я слухаю музику. Я думаю про батьків.*);
- означальні відношення:
- узгоджене означення (*вродлива дівчина*);
- неузгоджене означення (*кава з молоком, словник студента, розповідь про Київ*);
- просторові відношення (прийменниково-відмінкові конструкції іменників, прислівники: *Тарас живе у Львові. Марія живе далеко.*);
- часові відношення (прийменниково-відмінкові конструкції іменників, прислівники: *Ми приїхали в серпні. Я довго вивчала українську мову.*);
- відношення мети (сполучення особової форми дієслова з інфінітивом: *Я йду відпочивати.*);
- способу дії (прислівники: *Вона добре читає українською.*).

3.4. СКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ

Складносурядні речення зі сполучниками *і, а, але*.

Складнопідрядні речення, види складнопідрядних речень з різними сполучниками і сполучними словами:

- з'ясувальні (*що, хто, як, який, чий, де, куди, звідки, чому, скільки, щоб*);
- означальні (*який, котрий*);
- часу (*коли*);
- причиново-наслідкові (*тому що, бо*).

4. Лексика

Основний склад активного словника обслуговує побутову, навчальну, країнознавчу і соціально-культурну сфери спілкування.

5. Стилїстика.

Стилїстичні засоби лексики:

- антоніми (*тут-там, весело-сумно, високий-низький, говорити-мовчати, дорогий-дешевий*);
- синоніми (*водій, шофер; сум, жаль; казати, говорити, розповідати*);
- епітети (*веселі птахи, золоті руки, висока оцінка*);
- метафора (*прийшла осінь, місто спить*).

2. Типи завдань та шкала оцінювання іспиту

Учаснику іспиту пропонують:

- 1) ознайомитися із темами монологічного висловлювання (5 тем), обрати одну з них, усно побудувати коротку розповідь за поданим сценарієм;
- 2) виконати тестові завдання на перевірку рівня володіння граматиною (11 тестових завдань).

Час на підготовку до монологічного мовлення – 5 хв., час на виголошення монологічного висловлювання – 5 хв.; час на виконання тестових завдань – 20 хв.

Максимальна кількість балів за монологічне висловлювання – 25. Схема нарахування балів за монологічне висловлювання наведена в таблиці 1 (Табл. 1).

Максимальна кількість балів за виконання тестових завдань – 25. Типи тестових завдань та схема нарахування балів за виконання тестових завдань наведена в таблиці 2 (Табл. 2).

Табл. 1.

Схема нарахування балів за монологічне висловлювання

№ з/п	Критерії оцінювання монологічного висловлювання	Схема нарахування балів	Максимальна кількість балів
1.	Розкриття теми, увага до деталей	0 балів – відповідь не надано; 1–2 бали – тема розкрита частково; 3–4 бали – головну інформацію з теми висловлювання надано; 5 балів – тема розкрита повно.	5
2.	Послідовність викладу	0 балів – відповідь не надано; 1–2 бали – тема розкрита фрагментарно; 3–4 бали – наявні незначні порушення логіки розкриття теми; 5 балів – тема розкрита в логічній послідовності	5
3.	Словниковий запас	0 балів – відповідь не надано; 1–2 бали – обсяг словникового запасу є недостатнім для розкриття теми; 3–4 бали – обсяг словникового запасу є достатнім для розкриття теми; 5 балів – обсяг словникового запасу є достатнім для повного розкриття теми.	5
4.	Інтонація і темп мовлення	0 балів – відповідь не надано; 1–2 бали – висловлювання потребує значного інтонаційного коригування, темп мовлення надто повільний, наявні часті вагання; 3–4 бали – висловлювання потребує незначного інтонаційного коригування, темп мовлення нормальний, наявні нечасті вагання; 5 балів – висловлювання не потребує	5

		інтонаційного коригування, темп мовлення швидкий.	
5.	Граматична правильність. Будова речень.	0 балів – відповідь не надано; 1–2 бали – помилки перешкоджають розумінню висловлювання; 3 бали – незначна кількість помилок, загальний зміст висловлювання зрозумілий; 4 бали – поодинокі помилки, які не заважають безпосередньому розумінню висловлювання; 5 балів – бездоганне мовлення, наявні поодинокі незначні помилки.	5
Максимальна кількість балів			25

Табл. 2.

Типи тестових завдань та схема нарахування балів за виконання тестових завдань

Тип / опис завдання	Шкала оцінювання	Максимальна кількість балів
Закрите завдання із простим множинним вибором (одновибіркове). Загалом – 4 завдання. Завдання складається з основи та чотирьох варіантів відповідей, з яких лише один правильний. Завдання вважається виконаним, якщо учасник іспиту вибрав і позначив у вкладці відповідь у такий спосіб: 1. В	0 або 1 бал: 1 бал , якщо вказано правильну відповідь; 0 балів , якщо вказано неправильну відповідь або відповіді на завдання не надано.	4
Закрите завдання із простим множинним вибором (багатовибіркове). Загалом – 2 завдання. Завдання складається з основи та шести варіантів відповідей, з яких три є правильними. Завдання вважається виконаним, якщо учасник іспиту вибрав і позначив у вкладці відповідь у такий спосіб: 2, 3, 6.	0 або 1, 2, 3, 4, 5, 6 бали: 1 бал , якщо вказано кожну правильну відповідь; 0 балів , якщо вказано неправильну відповідь або відповіді на завдання не надано.	6
Закрите завдання на перехресну відповідність. Загалом – 5 завдань. Завдання складається з основи та двох стовпчиків інформації, позначених цифрами (ліворуч) і буквами (праворуч). Виконання завдання передбачає встановлення відповідності (утворення «логічних пар») між інформацією, позначеною цифрами та буквами. Завдання вважається виконаним, якщо учасник іспиту у вкладці поряд із цифрою (від 1 до 3) записав букву (від А до В) у такий спосіб: 1. А; 2. В; 3. Б.	0 або 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 бали: 1 бал – за кожну правильно встановлену відповідність («логічну пару»); 0 балів за кожну встановлену неправильну відповідність, якщо не вказано жодної правильної відповідності («логічної пари») або відповіді на завдання не надано.	15

Максимальна кількість тестових балів	25
---	-----------

Перевірка іспиту здійснюється фронтально за традиційною методикою.

Загальний час, відведений на іспит, – 1 год.

Максимальна кількість балів за іспит – 50.

Максимальний рейтинговий бал – 200 балів.

Результати іспиту оцінюються за шкалою 100–200 балів. Переведення балів за іспит (1–50 балів) у рейтингову шкалу (100–200 балів) здійснюється відповідно до **таблиці 3**.

Табл. 3.

Шкала оцінювання іспиту з української мови як іноземної

<i>Тестові бали</i>	<i>Бали за рейтинговою шкалою</i>
1	Не склав
2	Не склав
3	Не склав
4	Не склав
5	Не склав
6	Не склав
7	Не склав
8	Не склав
9	Не склав
10–11	100
12–13	105
14–15	110
16–17	115
18–19	120
20–21	125
22–23	130
24–25	135
26–27	140
28–29	145
30–31	150
32–33	155
34–35	160
36–37	165
38–39	170
40–41	175
42–43	180
44–45	185
46–47	190
48–49	195
50	200